

Sprawozdanie z II Konferencji Naukowej z cyklu „Lustro mediów” pt. „Google – uniwersum wolności czy opresji”, Gdańsk, 10 listopada 2017

Adam Łuczyński

Już po raz drugi spotkali się w Gdańsku badacze nowych mediów z krajowych i zagranicznych ośrodków naukowych. W listopadzie w Europejskim Centrum Solidarności odbyła się kolejna edycja konferencji naukowej z cyklu „Lustro mediów”. Tegoroczne dyskusje skupiały się wokół tematyki społecznego i gospodarczego znaczenia przeróżnych produktów z branży medialnej, których współcześnie dostarcza nam holding Alphabet (właściciel Google’a). Naukowcy poruszyli problematykę robotyzacji mediów, zagrożeń powodowanych *fake newsami*, władzy algorytmów oraz kulturowego i marketingowego wymiaru Google’a.

Konferencja była wspólnym przedsięwzięciem Instytutu Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego, Instytutu Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa Uniwersytetu Gdańskiego, Europejskiego Centrum Solidarności oraz Pomorskiego Instytutu Naukowego im. Profesora Brunona Synaka. Patronat naukowy sprawowało Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej, a patronat medialny objęły redakcje: „Dziennik Bałtycki”, Polskie Radio Gdańsk, Polskie Radio Koszalin oraz portal internetowy Trójmiasto.pl. Przewodniczącymi komitetu naukowego konferencji byli dr hab. Jan Kreft oraz prof. zw. dr hab. Bogusław Nierenberg z Instytutu Kultury Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Spotkanie przyciągnęło liczne grono naukowców. Wzięło w nim udział czterdziestu prelegentów reprezentujących osiemnaście ośrodków naukowo-badawczych: Instytut Filozofii i Socjologii

PAN, Uniwersytet Erazma w Rotterdamie, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Politechnikę Łódzką, Politechnikę Koszalińską, Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie, Akademię im. Jana Długosza w Częstochowie, Akademię Marynarki Wojennej w Gdyni, Akademię Leona Koźmińskiego w Warszawie, Akademię Ignatianum w Krakowie, Wyższą Szkołę Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Uniwersytet SWPS (filia we Wrocławiu) i Europejskie Centrum Solidarności.

„Jest to odpowiednie miejsce do mówienia o problemach, które dotyczą nas wszystkich, choć nie do końca możemy zdawać sobie z tego sprawę” – mówiła podczas otwarcia konferencji dr hab. prof. UG Anna Machnikowska, prorektor ds. kształcenia Uniwersytetu Gdańskiego.

Jej słowa potwierdzały zaprezentowane referaty, w których dominowała tematyka wykorzystywania algorytmów i sztucznej inteligencji przez największe serwisy internetowe.

W referacie inauguracyjnym pt. *Wielka czwórka dobroczyńców naszego świata czy czterech Jeźdźców Apokalipsy? Amazon, Apple, Facebook i Google* prof. dr hab. Tomasz Goban-Klas z Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie scharakteryzował czterech gigantów technologicznych – z jednej strony jako dostarczycieli pewnych dóbr za darmo, bądź za niewygórowaną opłatą, ale z drugiej strony

pokazał ich nieczyste intencje, czyli monopolizowanie, algorytmizowanie, monetyzowanie i w jakimś sensie cenzurowanie internetu.

Prof. dr hab. Bogusław Nierenberg (Uniwersytet Jagielloński), przedstawiając referat pt. *Do ut des we współczesnym świecie czyli o ekonomicznych skutkach „darmowego” komunikowania i nie tylko*, pochylał się nad aktualną interpretacją zasady wzajemności przez multimedialne koncerty. Prof. dr hab. Dariusz Jemielniak (Akademia Leona Koźmińskiego) w wystąpieniu pt. *Prawda czasu i prawda ekranu – Wikipedia i Google* zastanawiał się, czy oba serwisy konkurują ze sobą w kwestii wyszukiwania wiedzy oraz wskazał zagrożenia przejścia przez Google’a zawartości Wikipedii. Również dostęp do wiedzy dotyczył referat dr. hab. prof. UJ Sławomira Magali (Erasmus University Rotterdam) pt. *Łowcy androidów kontra front wyzwolenia danych (wizje posthumanistycznej hodowli postprawdy)*, w którym nakreślił futurystyczne prognozy botyzacji życia społecznego i przedstawił, jak będzie wyglądało pozyskiwanie wiedzy w takich warunkach. O technologicznej totalizacji mówiła dr hab. Magdalena Szpunar (Uniwersytet Jagielloński) w wystąpieniu pt. *We władzy algorytmów. W stronę socjologii cyfrowej*.

Kolejnym punktem gdańskiej konferencji był panel dyskusyjny z udziałem gościa specjalnego, publicysty „Polityki” redaktora Edwina Bendyka, który zajmuje się problematyką cywilizacyjną i wpływem technologii na życie społeczne, oraz uczestniczących w konferencji naukowców: prof. Tomasza Gobana-Klasa, prof. Dariusza Jemielniaka oraz dr. hab. Jana Krefta. Rozmowę moderował prof. Bogusław Nierenberg, a jej tematem było pojęcie postprawdy. Dyskutanci zdefiniowali postprawdę jako „prawdę emocjonalną”, która nie jest kłamstwem, ale też nie jest do końca zgodna z faktami. Ustalili, że postprawda to dobrze opowiedziana półprawda. W dyskusji często była przywoływana ubiegłoroczna kampania prezydencka w Stanach Zjednoczonych,

w której rywalizowali Hillary Clinton i Donald Trump. Sylwetka urzędującego prezydenta USA była przedstawiana właśnie przez pryzmat tego, że całą swoją kampanię wyborczą budował na postprawdzie. Wywiązała się również dyskusja na temat postprawdy w hasłach encyklopedycznych w Wikipedii. Prof. Jemielniak stwierdził, że hasła w największej internetowej encyklopedii to przede wszystkim treści gdzieś uźródłowione. Jeśli pojawia się tam postprawda, to może ona być sprostowana prawdziwym stwierdzeniem pochodzącym z innego źródła.

Drugą sesję plenarną otworzyła dr hab. prof. UŚ Krystyna Doktorowicz (Uniwersytet Śląski), która w referacie pt. *Google jako alternatywne źródło edukacji. Beneficja i zagrożenie dla oficjalnego systemu* scharakteryzowała darmowe narzędzia dydaktyczne Google Classroom. Dr hab. Jarosław Flis (Uniwersytet Jagielloński) w wystąpieniu zatytułowanym *Algorytmy trybalizacji – algorytmy zrozumienia* objaśnił schematy mające wpływ na preferencje wyborcze. Dr hab. prof. UJ Roman Batko (Uniwersytet Jagielloński) przedstawił referat pt. *Google i Gogol – zarządzanie śmiechem (z samych siebie)...*, w którym nieco humorystycznie, za pomocą gry słów i odwołania się do komedii *Rewizor* rosyjskiego dramaturga, poruszył problem *Big Data*, konkludując, że większa ilość danych do przetwarzania przez algorytmy wcale nie idzie w parze z jakością. Zobrazował to przykładowym hasłem *who am I?*, po wpisaniu którego w wyszukiwarce Google otrzymujemy wyniki związane z produkcją filmową, zamiast odpowiedzi na interesujące nas pytanie. Kolejnym referentem był dr Jacek Kołtan (Europejskie Centrum Solidarności), który zaprezentował swoje rozważania na temat: *Hakerzy i sygnaliści. Google w czasach cyfrowej solidarności*. Na zakończenie tej sesji plenarnej dr hab. Jan Kreft (Uniwersytet Jagielloński) wygłosił referat pt. *Postwładza – Google i Facebook mityczne i (nie)medialne*, w którym zdefiniował termin postwładzy jako szóstej władzy, władzy algorytmu, a także próbował dociec, czy Google

i Facebook to organizacje medialne, i jakie są ich prawdziwe cele.

Po przerwie przeznaczony na obiad i zwiedzanie Europejskiego Centrum Solidarności obrady przeniosły się do trzech sekcji. Z uwagi na mnogość podejmowanych tematów nie sposób przedstawić wszystkich wystąpień, jednakże warto zwrócić szczególną uwagę na niektóre z nich. W referacie pt. *Wszystko na pokaz? Zmiany w społecznym rozumieniu prywatności pod wpływem popularnych blogów lifestylowych* dr Michalina Rutka (Uniwersytet Gdański) mówiła o wyidealizowanej zwykłości polskich bloggerów lifestylowych, dzięki której są oni najbardziej poczytni w naszej blogosferze, a nawet stanowią pewnego rodzaju autorytety. W ramach prelekcji pt. *W cieniu Google'a – wartość rynkowa mediów* dr hab. prof. PK Jan Kania (Politechnika Koszalińska) przedstawił kierunki poszukiwań w ustaleniu wartości rynkowej mediów. Dr Katarzyna Forst (Uniwersytet Śląski) podzieliła się swoimi rozważaniami na temat ochrony danych osobowych w kontekście wyników wyszukiwania w Google, wygłaszając referat pt. *Człowiek w „sieci”, Google'a – prawo do bycia zapomnianym*. Z kolei dr Łucja Kaprańska (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie) w prelekcji zatytułowanej *Internet jako nośnik pamięci o przeszłości i dziedzictwie kulturowym* próbowała odpowiedzieć na pytania, jaką funkcję pełni sieć w kwestii digitalizacji przeszłości i w jaki sposób uzupełnia zbiory muzealne oraz archiwalne. Mgr Monika Hapek (Uniwersytet Jagielloński) przedstawiła studium przypadku na temat: *Nadmiar wolności źródłem opresji – przyczyny fiaska serwisu społecznościowego Google Plus*, zaś wystąpienie dr. Bartosza Miki (Uniwersytet Gdański) pt. *Współczesne transgresje pracy na przykładzie Google Inc.* ukazywało blaski i cienie polityki zatrudnienia przez jedno z największych przedsiębiorstw na świecie. Po wystąpieniach referentów toczono w sekcjach ożywione dyskusje.

W podsumowaniu konferencji podkreślono, że poruszyła one bardzo ważne zagadnienia,

aktualne we współczesnych badaniach nowych mediów, o których wcale tak często się nie mówi, a także pozwoliła poznać różne punkty widzenia, w szczególności na tematy z takich dziedzin, jak ekonomika mediów czy komunikacja społeczna.

Lista referatów wygłoszonych podczas II Konferencji Naukowej z cyklu „Lustro mediów”

pt. „Google – uniwersum wolności czy opresji”

Obrady plenarne:

prof. dr hab. Tomasz Goban-Klas (Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania) – *Wielka czwórka dobroczyńców naszego świata czy czterech Jeźdźców Apokalipsy? Amazon, Apple, Facebook i Google*

prof. dr hab. Bogusław Nierenberg (Uniwersytet Jagielloński) – *Do ut des we współczesnym świecie, czyli o ekonomicznych skutkach „darmowego” komunikowania i nie tylko*

prof. dr hab. Dariusz Jemielniak (Akademia Leona Koźmińskiego) – *Prawda czasu i prawda ekranu – Wikipedia i Google*

dr hab. prof. UJ Sławomir Magala (Erasmus University Rotterdam) – *Łowcy androidów kontra front wyzwolenia danych (wizje posthumanistycznej hodowli postprawdy)*

dr hab. Magdalena Szpunar (Uniwersytet Jagielloński) – *We władzy algorytmów. W stronę socjologii cyfrowej*

dr hab. prof. UŚ Krystyna Doktorowicz (Uniwersytet Śląski) – *Google jako alternatywne źródło edukacji. Beneficja i zagrożenie dla oficjalnego systemu*

dr hab. Jarosław Flis (Uniwersytet Jagielloński) – *Algorytmy trybalizacji – algorytmy zrozumienia*

dr hab. prof. UJ Roman Batko (Uniwersytet Jagielloński) – *Google i Gogol – zarządzanie śmiechem (z samych siebie)...*

dr Jacek Kołtan (Europejskie Centrum Solidarności) – *Hakerzy i sygnaliści. Google w czasach cyfrowej solidarności*

dr hab. Jan Kreft (Uniwersytet Jagielloński) – *Postwładza – Google i Facebook mityczne i (nie)medialne*

• **Sesja naukowa nr 1:**

dr hab. Urszula Jarecka (Instytut Filozofii i Socjologii PAN) – *Poza algorytm. Humanistyczna cyfrowa w badaniu społecznych reakcji na treści o tematyce historycznej*

dr. hab. prof. PK Jan Kania (Politechnika Koszalińska) – *W cieniu Google'a – wartość rynkowa mediów*

dr Michalina Rutka (Uniwersytet Gdański) – *Wszystko na pokaz? Zmiany w społecznym rozumieniu prywatności pod wpływem popularnych blogów lifestyle'owych*

mgr Monika Hapek (Uniwersytet Jagielloński) – *Nadmiar wolności źródłem opresji – przyczyny fiaska serwisu społecznościowego Google Plus*

dr Łucja Kaprańska (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie) – *Internet jako nośnik pamięci o przeszłości i dziedzictwie kulturowym*

dr Katarzyna Forst (Uniwersytet Śląski) – *Człowiek w „sieci„ Google'a – prawo do bycia zapomnianym*

dr Bartosz Mika (Uniwersytet Gdański) – *Współczesne transgresje pracy na przykładzie Google Inc.*

lic. Patrycja Hendzel (Uniwersytet Jagielloński) – *Monitorowanie wpływu reklam internetowych na stacjonarne decyzje zakupowe klienta na przykładzie Google'a*

• **Sesja naukowa nr 2:**

dr hab. inż. Grzegorz Szymański (Politechnika Łódzka) – *Identyfikacja kluczowych determinant efektywności narzędzia Google Adwords*

dr Adam Drosik (Uniwersytet Opolski) – *Pozycjonowanie reputacji, czyli Search Engine Optimization w zarządzaniu problemowym*

dr Katarzyna Sanak-Kosmowska (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie) – *Kreowanie*

reputacji marki w wyszukiwarkach – szanse i zagrożenia

dr Marzena Mamak-Zdanecka (Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie) – *O Customer Relationship Management i „googlowaniu” w praktyce firm sektora MŚP*

dr Tadeusz Sznajderski (Uniwersytet Gdański) – *Człowiek w świecie informacji*

mgr Paweł Nowak (Uniwersytet Jagielloński) – *Google pierwszym źródłem (dez)informacji?*

mgr Klaudia Skelnik (Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni) – *O pojęciu informacji w świecie mediów elektronicznych*

mgr Jakub Kuś; mgr Rafał Węgrzyn (Uniwersytet SWPS, filia we Wrocławiu) – *Quid est veritas? Od Poncjusza Piłata do Google'a, czyli utopijność pojęcia prawdy w dobie cyfrowej rewolucji*

mgr Marcin Maliszewski (Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni) – *Platforma Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (PUE) jako nowoczesne narzędzie komunikacji administracji państwowej z obywatelami*

• **Sesja naukowa nr 3:**

dr Agnieszka Grzechynka (Akademia Ignatianum w Krakowie) – *Google Our Freedom – narzędzia Google'a, social media i nowoczesne technologie a katalońska droga do niepodległości*

dr Maciej Miżejewski (Uniwersytet Jagielloński) – *Reforma RAI „alla polacca„ we włoskich mediach społecznościowych*

mgr Aleksandra Galus (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) – *Google dla lepszego dziennikarstwa? Wspieranie dziennikarzy przez polskie NGO na Ukrainie*

mgr Justyna Skrzypnik (Uniwersytet Śląski) – *Google – królestwo słowa w uniwersum obrazu*

dr Joanna Juszczyk-Rugałło (Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie) – *Zarządzanie kulturowe jako element strategii kształtowania kapitału społecznego szkoły*

mgr Katarzyna Baliga-Nicholson (Uniwersytet Jagielloński) – *Google it! Tracing Perceptions of Education*

mgr Joanna Szpyt-Wiktorowska (Uniwersytet Jagielloński) – *Strategie mediów wobec zjawiska baniek poznawczych*

mgr Dawid Kujawa, mgr Marcin Wojciechowski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

w Poznaniu) – *Google – znajomy, który wie o Tobie wszystko – o granicach prywatności w sieci*

dr Małgorzata Łosiewicz; dr Beata Derkacz (Uniwersytet Gdański) – *Facebook jako narzędzie kreowania wizerunku polskich uczelni*

Teksty wystąpień zostaną opublikowane w specjalnych numerach czasopism „Zarządzanie Mediami” i „Zarządzanie w Kulturze”.